

تاریخ تصویب : ۱۳۸۲/۰۶/۲۴

برنامه جامع صیانت از جنگلهای شمال کشور (حفظ، نگهداری و توسعه جنگلهای شمال)

برنامه جامع صیانت از جنگلهای شمال
کشور (حفظ، نگهداری و توسعه جنگلهای شمال)

شماره : ۱۶۲۷۶.ت۱۶۲۳۹.هـ۲۶

تاریخ : ۱۳۸۲.۰۶.۲۴

وزارت جهاد کشاورزی - سازمان حفاظت محیط زیست - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲.۵.۱۳ بنا به پیشنهاد شماره ۸۰.۴۱۰۸-۱۰۵.۲۲۵۱۱ مورخ ۱۳۸۰.۱۲.۲۸ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، برنامه‌ریزی جامع صیانت از جنگلهای شمال کشور (حفظ، نگهداری و توسعه جنگلهای شمال) را به شرح زیر تصویب نمود:

برنامه‌ریزی جامع صیانت از جنگلهای شمال کشور (حفظ، نگهداری و توسعه جنگلهای شمال
فصل اول - طبقه بندی وظایف در سطوح مختلف مدیریت جنگلهای شمال کشور:
ماده ۱- قلمرو وظایف و نمودار کلی سطوح مختلف (سیاست‌گذاریهای کلان، هماهنگی، نظارت و اجرای عملیات) مدیریت جنگلهای شمال کشور، به شرح جدول زیر تعیین می‌شود:

شرح وظایف حوزه وظایف و وظایف متناظر حوزه نهاد یا دستگاه متولی

سطح یک امور حاکمیتی حوزه سیاست‌گذاری کلان و ایجاد هماهنگی با کلیت دولت و نظام -
پیشنهاد راهبردها، خط مشی‌ها و سیاست‌های کلان حفاظت، احیاء بهره‌برداری و توسعه

جنگل‌های شمال کشور

- برقراری و ایجاد هماهنگی‌های کلان‌فراخشی بین دستگاه‌های اجرایی مختلف

- سیاست‌گذاری در خصوص استفاده از اراضی منابع ملی برای مصارف مختلف که منجر به تغییر

کاربری و کاهش سطح جنگلهای شمال می‌شود.

- تصویب ضوابط، معیارها و استانداردهای زیست محیطی طرحهای مدیریت منابع طبیعی وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور).

شورای عالی حفاظت محیط زیست

سطح دو امور حاکمیتی حوزه برنامه‌ریزی، تأمین منابع، تخصیص و نظارت

(سیاستگذاری متمرکز) - تهیه و تدوین ضوابط، معیارها و استانداردهای زیست محیطی

طرح‌های مدیریت منابع طبیعی شمال کشور سازمان حفاظت محیط زیست

- تدوین خط مشی‌ها و سیاستهای اجرایی و برنامه‌ریزی امور در چارچوب ضوابط و

معیارهای زیست محیطی مصوب

- تهیه، تدوین و تصویب شرح خدمات طرح‌های مدیریت منابع طبیعی در چارچوب ضوابط و

معیارهای زیست محیطی مصوب

- نمایندگی دولت در مورد حقوق مالکیت مربوط به عرصه و اعیانی جنگل‌ها، مراتع

و بیشه‌های طبیعی - تعیین و دریافت عوارض و بهره مالکانه مصوب مراجع ذی صلاح از

بهره‌برداران وزارت جهاد کشاورزی

- سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور (نظارت فنی و اجرایی) سازمان حفاظت

محیط زیست (نظارت زیست محیطی)

- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (نظارت برنامه‌ریزی‌ای)

- نظارت، پایش و ارزیابی راهبردها، سیاستها، خط‌مشی‌ها و اقدامات اجرایی

سطح سه امور حاکمیتی حوزه انسجام و هماهنگی‌های کلان‌بین بخشی - تهیه طرح‌های مدیریت

منابع طبیعی. حفاظت فیزیکی از عرصه‌های منابع طبیعی شمال کشور - ساماندهی

جنگل‌نشینان و خروج دام از جنگلهای شمال کشور - نقشه‌برداری و اخذ سند

مالکیت اراضی منابع ملی به نام دولت وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و

آبخیزداری کشور)، بخش غیردولتی و سازمان حفاظت محیط زیست حسب مورد

سطح چهار امور تصدی حوزه اجرا و عملیات (فضای رقابتی و عدم تمرکز) - اجرای طرح‌های

مدیریت منابع طبیعی بخش غیردولتی

فصل دوم - سیاستها و اقدامات اجرایی برای حفاظت از جنگلهای شمال کشور:

ماده ۲- وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) مکلف است در

جهت تسریع در شناسایی و تعیین محدوده‌های اراضی منابع ملی و تفکیک مستثنیات قانونی

مردم طی برنامه‌ریزی ضربتی دو ساله در استانهای شمالی کشور تمامی عرصه‌های منابع

ملی را تعیین تکلیف نموده و سند آن را به نام دولت اخذ نماید. سازمان مدیریت و

برنامه‌ریزی کشور نیز موظف است اعتبار مورد نیاز را پس از بررسیهای کارشناسی، در

قالب بودجه سالانه برای دستگاههای اجرایی ذی‌ربط پیش بینی نماید.

ماده ۳- وزارت جهادکشاورزی موظف است با هماهنگی و همکاری سازمان حفاظت محیط

زیست، حداکثر ظرف شش ماه پس از ابلاغ این تصویبنامه، پیشنهادهای خود را به منظور

اصلاح قوانین و مقررات در زمینه حفاظت و بهره برداری از جنگلهای شمال کشور، برای

سیر مراحل قانونی به هیأت دولت ارایه نماید.

ماده ۴ - رئیس قوه قضاییه می‌تواند برای رسیدگی به پرونده معترضین و بهره برداران

غیر قانونی از جنگل نسبت به ایجاد دادگاههای ویژه اتخاذ تصمیم نماید.

ماده ۵ - به منظور افزایش امکان استفاده از تجهیزات حفاظتی و روشهای نوین حفاظت از

جنگلهای شمال کشور، وزارت جهادکشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست حسب مورد مکلفند،

با همکاری و هماهنگی وزارت کشور (نیروی انتظامی) و بسیج با استفاده از امکانات و

تجهیزات آن و نیز به کارگیری مشارکتهای مردمی، نسبت به تکمیل پوشش شبکه رادیویی

(بی سیم) در سطح جنگلهای شمال، تشکیل یگان حفاظت، تحت پوشش حفاظتی قراردادن

گلوگاههای جاده‌های اصلی و احداث کمربندهای حفاظتی اقدام نمایند. امکانات و

اعتبارات مورد نیاز پس از ارایه طرحهای لازم و بررسیهای کارشناسی توسط

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور خواهد تأمین شد.

ماده ۶ - کاهش و توقف عوامل مهم تخریب جنگلهای شمال کشور به شیوه‌های زیر الزامی

است:

۱- خروج دام و جنگل نشینان از جنگلهای شمال:

وزارت جهادکشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) مکلف است در یک

برنامه‌ریزی زمانی و به صورت فوق‌العاده، نسبت به خارج سازی دامهای باقیمانده در

سطح جنگلهای شمال (تعداد ۳.۷ میلیون واحد دامی) و حدود ۱۰۵۶۵ واحد خانوار جنگل

نشین (آبادیهای زیر ۲۰ خانوار) طی یک برنامه‌ریزی زمان بندی حداکثر شش ساله از

عرصه‌های جنگلی شمال کشور اقدام نماید. برای دستیابی به اهداف مذکور لازم است

وزارت یادشده ضمن بازنگری در روشهای اجرایی کنونی، نسبت به دستیابی راهکارهای

مناسب و جدید از طریق مبادله نظرات و تجارب بین صاحب نظران و کارشناسان سایر

بخشها، نیز اقدام نماید.

به منظور تسریع در اجرای عملیات و رفع موانع و مشکلات احتمالی و ضرورت هماهنگی

دستگاههای مختلف اجرایی، استانداران استانهای شمالی کشور موظف به انجام تمهیدات

لازم می‌باشند.

۲- کاهش تدریجی بهره برداری‌های مجاز در حد توان اکولوژیکی جنگلهای طبیعی از طریق

ارایه برنامه‌ریزی جایگزینی مصارف چوب، تسهیل واردات چوب و سایر مکانیزمهای

اقتصادی مبتنی بر سازوکار بازار، همچنین تشدید مبارزه با قاچاق چوب و کنترل مبادی جاده‌های جنگلی.

۳- حذف فعالیتهای عمرانی ناسازگار و مخرب جنگلهای کشور:

الف - اکتشاف و بهره برداری جدید از معادن طبقه (۱) ماده (۳) قانون معادن کشور -

مصوب ۱۳۷۷ - ومعادن ذغال سنگ و سنگهای زینتی در محدوده جنگلهای شمال کشور با سطح تخریب بیش از چهار هکتار، منوط به تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست خواهد بود. اکتشاف و بهره برداری جدید از معادن یادشده با سطح تخریب کمتر از چهار هکتار، منوط به موافقت اداره کل حفاظت محیط زیست استان است.

ب - تخصیص اعتبار اجرای طرحهای عمرانی ملی جدید، ساخت و ساز و توسعه کالبدی که منجر به تغییر کاربری جنگل و کاهش سطح آن می‌شود، منوط به انجام مطالعات زیست محیطی و تأیید سازمان حفاظت محیط زیست خواهد بود و اجرای طرحهای عمرانی استانی مشروط به اخذ مجوز از اداره کل حفاظت محیط زیست استان است. در موارد اختلاف موضوع در شورای عالی حفاظت محیط زیست مطرح خواهد شد.

ماده ۷ - به منظور کاهش فشار جنگل نشینان و روستاهای حاشیه جنگل بر منابع جنگلی و جایگزینی سوختهای فسیلی به جای هیزم، شرکت ملی نفت ایران موظف است با همکاری وزارت جهادکشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) نسبت به استقرار واحدهای توزیع نفت و گاز و دسترسی آسانساکنان روستاهای بالای بیست خانوار به سوختهای فسیلی به قیمتهای متناسب با شهرها، حداکثر ظرف (۴) سال اقدام نماید. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز موظف است از طریق نظام بانکی کشور، تسهیلات لازم را برای احداث نانواییهای با سوخت فسیلی، شعبه‌های فروش نفت در روستاهای بالای بیست خانوار حاشیه جنگل و داخل آن برقرار سازد. تسهیلات مذکور با یارانه هفتاد درصد (۷۰٪) به سود و کارمزد از محل برنامه‌ریزی کمکهای فنی و اعتباری وزارت جهادکشاورزی تأمین و پرداخت خواهد شد.

ماده ۸ - با توجه به محدودیت بالقوه منابع جنگلی و با هدف کاهش میزان برداشت چوب از جنگلهای شمال و کاهش میزان قاچاق چوب، وزارت بازرگانی موظف است با همکاری وزارتخانه‌های صنایع و معادن، جهادکشاورزی و سازمانهای تابعه (از جمله سازمان حفظ نباتات) نسبت به رفع موانع وارداتی انواع چوب‌آلات خام به کشور اقدام نماید.

ماده ۹ - از تاریخ ابلاغ این تصویبنامه، صدور هر گونه مجوز احداث کارگاههای صنایع چوب و سلولزی که از منابع جنگلی شمال کشور استفاده می‌کنند در چارچوب مقررات سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری امکان پذیر خواهد بود. سازمانهای یاد شده مکلفند مقررات مربوط را حداکثر ظرف دو ماه اعلام نمایند.

ماده ۱۰ - به منظور جبران خسارات وارده به مجریان طرحهای جنگلداری و صاحبان معادن

که در اثر اعمال این تصویبنامه دچار زیان و ضرر می‌شوند، دستگاههای اجرایی ذی‌ربط نوع و میزان خسارات وارده را به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اعلام می‌نمایند تا پس از انجام بررسیهای کارشناسی لازم، راهکارهای مناسب جبران خسارات در شورای اقتصاد مطرح گردد.

ماده ۱۱- با هدف حفاظت از ذخایر ژنتیکی گونه‌های گیاهی و جانوری جنگلهای شمال کشور، ضروری است امکانات لازم به منظور تجهیز، تکمیل و توسعه مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور حسب مورد در استانهای شمالی کشور از طریق مراجع ذی‌ربط پیش بینی شود.

فصل سوم - راهکارهای اجرایی برای احیا و توسعه پوشش گیاهی:

ماده ۱۲- به منظور بازسازی و احیای پوششهای جنگلی مناطقی که در اثر عوامل تخریب و یابرداشتهای غیر اصولی به جنگلهای مخروبه تبدیل شده اند، وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) مکلف است طی حداکثر شش ماه پس از ابلاغ این تصویبنامه، مناطق یادشده را شناسایی و با استفاده از مشارکت مردم و امکانات نیروهای بسیج سازندگی، حداکثر طی دو برنامه‌ریزی پنج ساله تحت عملیات جنگلکاری و احیا قرار دهد.

ماده ۱۳ - جهت توسعه جنگل و زراعت چوب، وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) مکلف است از طریق اجرای سیاستهای تشویقی و جلب مشارکت مردم نسبت به توسعه سطح جنگلها و برقراری تعادل اکولوژیک در مناطق مستعد از طریق زیر اقدام نماید:

۱ - جنگلکاری در اراضی بالادست و مناطقی که در گذشته جنگل بوده ولی اکنون به دلایل مختلف تغییر کاربری یافته و تخریب شده اند.

۲ - به کارگیری نتایج حاصل از تحقیقات کاربردی بر روی گونه‌های سریع‌الرشد سازگار با شرایط اکولوژیک مناطق مختلف شمال کشور نظیر گونه‌های صنوبر، پالونیا، اکالیپتوس.

۳ - فراهم آوردن زمینه اجرای پروژه زراعت چوب در مناطق مستعد خارج از جنگل، از طریق جلب مشارکت بخش غیر دولتی (به ویژه صاحبان صنایع).

۴ - اجرای پروژه‌های توسعه درختکاری و جنگل زراعی در اراضی شیب دار مستعد.

فصل چهارم - استفاده بهینه از منابع موجود و اصلاح روشهای فنی و اجرایی:

ماده ۱۴- با توجه به نقش جنگلهای شمال در حفاظت آب و خاک، تنوع زیستی و لزوم توجه جدی به این منابع در برنامه‌ریزی‌های توسعه منطقه‌ای، لازم است طرح آمایش سرزمین

برای استانهای شمالی کشور، با تأکید بر اولویت حفاظت و توسعه جنگلها به اجرا درآید.

بدین منظور سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست و دستگاههای اجرایی و تحقیقاتی ذی ربط، حداکثر ظرف مدت سه سال نسبت به تهیه طرح تفصیلی آمایشی حوزههای آبریز (آبخیز) شمال کشور اقدام نماید.

ماده ۱۵- به منظور حفاظت کمی و کیفی جنگلهای شمال کشور و توجه به حفظ و ارتقای تنوع زیستی و کارکردهای زیست محیطی، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور (واحد امور فنی و تدوین ضوابط و معیارها) موظف است کمیته ای با همکاری نمایندگان سازمانها و مراجع زیر تشکیل داده و حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این تصویبنامه، نسبت به بازنگری شرح خدمات تهیه طرحهای جنگلداری، اقدام نماید:

۱- سازمان جنگلها ، مراتع و آبخیزداری کشور

۲- سازمان حفاظت محیط زیست

۳- دو نماینده از دانشکدههای منابع طبیعی و محیط زیست دانشگاه تهران

۴- مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

ماده ۱۶- در بازنگری و تدوین شرح خدمات تهیه و اجرای طرحهای جنگلداری رعایت اصل "مدیریت پایدار منابع جنگلی" با تکیه بر معیارهای زیر الزامی است:

۱- حفظ و توسعه مناسب کارکردهای حفاظتی - حمایتی اکوسیستمهای جنگلی.

۲- حفظ و توسعه مناسب تنوع زیستی در اکوسیستمهای جنگلی.

۳- حفظ سلامت و قدرت رشد اکوسیستمهای جنگلی با تأکید بر شناخت و رعایت ارتباط تنگاتنگ و متعامل مجموعه عوامل اکولوژیک رویشگاه.

۴- توجه به شرایط اقتصادی - اجتماعی حاکم بر جنگلهای شمال کشور و رعایت اصل برنامه ریزی و مدیریت مشارکتی جنگل نشینان در اجرای طرحهای جنگلداری.

۵- استفاده از تمامی استعدادهای حوزههای آبخیز جنگلی با هدف کاهش برداشتهای مجاز فعلی و غیرمجاز از جنگلهای شمال و ایجاد اشتغال سازگار با طبیعت نظیر برنامه ریزی بر روی فعالیتهای اکوتوریسم، پرورش آبریان، صنایع جانبی چوبی.

تبصره - ادامه فعالیتهای معدنی موجود در جنگلهای شمال کشور تا پایان دوره اعتبار پروانه بهره برداری همچنان بلامانع است.

فصل پنجم - پایش و ارزیابی اقدامات اجرایی در جنگلهای شمال کشور:

ماده ۱۷- در اجرای بهینه سازی وظایف سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور، رعایت موارد زیر الزامی است:

۱- سازمان حفاظت محیط زیست استانداردهای زیست محیطی لازم در زمینه طرحهای حفظ، احیا، توسعه و بهره برداری از منابع طبیعی را تهیه و برای تصویب به شورای عالی

